

О. М. Мотузка,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, маркетингу
та публічного управління,

E-mail: ommotuzka@nasoa.edu.ua

ResearcherID: K-6501-2018,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9028-6994>;

В. В. Пархоменко,

кандидат економічних наук, доцент,
декан фінансово-економічного факультету,

E-mail: pviktoria@ukr.net

ResearcherID: K-6375-2018,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9321-4125>;

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Державна підтримка грантової діяльності в Україні

Розглянуто поняття “грантовий проєкт”, досліджено види державної підтримки грантової діяльності в Україні. Зазначено, що кількість грантових програм в Україні постійно збільшується. Подібне цільове фінансування можна отримати у рамках національних ініціатив, від приватних компаній чи міжнародних організацій.

Обґрунтовано, що важливість грантів у воєнний та післявоєнний період тільки підвищуватиметься, і це дуже логічно, адже кількість і складність проблем в економічній та соціальній сферах постійно зростають. Гранти – чудовий спосіб подолати ці проблеми: завдяки конкурсному підходу можна відібрати найкращих, найбільш перспективних і продуктивних підприємців, які зможуть ефективно досягати поставлених цілей. Водночас кількість потенційних донорів та суми, які їм виділяються, продовжують зростати. Гранти, до речі, є стандартною і досить поширеною практикою отримання коштів в ЄС. Це означає, що бізнес повинен ретельно розглядати цю можливість отримання фінансування.

Станом на ІV квартал 2023 року реалізуються такі програми підтримки українського бізнесу: мікрогранти для створення власного бізнесу; гранти для розвитку переробного підприємства; кошти для розвитку тепличного господарства; грант на реалізацію стартапу; гранти для ветеранів та членів їхніх сімей. Розглянуто особливості кожної з цих програм.

Однією з наймасштабніших стала програма державних грантів «Робота», яка стартувала 01.07.2022 року і спрямована на стимулювання підприємницької діяльності та сприяння створенню робочих місць. У 2023 році на цю програму виділено 1,8 мільярда гривень.

Підкреслено, що основні вимоги до отримувачів грантів – відсутність підприємницької діяльності на тимчасово окупованих територіях і в рф, неналежність до підсанкційних осіб, відсутність процедур банкрутства та боргів перед державою. Переважна більшість реципієнтів отримувала мікрогранти, ці кошти спрямовувалися на придбання обладнання, необхідного для ведення діяльності. Найбільш затребуваними сферами, в яких працюватимуть грантоотримувачі, є оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів, тимчасове проживання та харчування, переробна промисловість, надання медичної та соціальної допомоги.

Ключові слова: грантовий проєкт, грантоотримувач, підтримка бізнесу, «Робота», ІТ-стартап.

Постановка проблеми. З початком повномасштабного вторгнення рф на територію України було порушено всі сфери нашого життя, зокрема бізнес. Він був практично паралізований і не міг виконувати свою основну соціально-економічну функцію. І саме тому уряд України вирішив використати максимум ресурсів та зусиль для відновлення діяльності підприємств, що постраждали від війни, а також для створення нових і розвитку тих, що залишилися та продовжують працювати у надзвичайно складних для виживання умовах. З лип-

ня 2022 року тисячі підприємців успішно відкрили власну справу або розвивають бізнес на отримані кошти. Суттєвою перевагою отримання грантового фінансування є те, що ці гроші, на відміну від кредитів з оплатою відсотків, не доведеться повертати.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематику державної підтримки бізнесу, в тому числі через грантові програми, опрацьовує незначна кількість вітчизняних науковців. Так, В. Дикань і Н. Фролова [1], М. Кобеля-Звір [2], Т. Мельник [3] вивча-

ють напрями й інструменти державної підтримки і стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. Д. Пілевич аналізує умови грантових програм щодо підтримки розвитку малого підприємництва в Україні сьогодні [4]. Аналізуючи результати проведених досліджень, ми дійшли висновку, що проблематика та перспективи використання грантових ресурсів, а також труднощі отримання й застосування бізнесом грантових коштів в умовах війни висвітлені недостатньо.

Метою написання статті є дослідження особливостей державної підтримки грантової діяльності в Україні під час війни, процесів отримання й витрачання грантових коштів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдяки грантовим програмам в Україні підприємці можуть реалізувати власний проєкт із залученням коштів Європейського Союзу. Грантовий проєкт – це ініціатива, яка допомагає бізнесу професійно розвиватися, а саме, отримувати нові знання, підвищувати кваліфікацію, знайомитися з іноземними колегами та презентувати їм свою роботу.

З липня 2022 року в Україні діє державна програма підтримки бізнесу «Робота, за якою представники мікро-, малого та середнього підприємництва можуть отримати безповоротні грантові ресурси для розвитку власного бізнесу [5]. Для людей, які ще не оформили свою діяльність в організаційно-правовій формі, є можливість отримати грант на відкриття бізнесу з нуля. З початку дії програми і до листопаду 2023 року отримати мікрогрант мали можливість 6600 українців, які ведуть діяльність у різних нішах бізнесу. 6100 одиниць бізнесу вже отримали грантові кошти та зобов'язалися створити 16500 нових робочих місць. Грантоотримувачі успішно реалізують свої бізнес-проєкти, працюють і сплачують податки.

Малий та середній бізнес у світі є суттєвим сегментом зайнятості, підґрунтям успішної держави загалом. Представники малого та середнього підприємництва швидше пристосовуються до обставин; навіть під час повномасштабного вторгнення вони знаходять можливості для реалізації своїх бізнес-ідей. Значну підтримку для їх розвитку під час війни надають грантові програми. Станом на ІІІ квартал 2023 року в Україні реалізуються такі програми підтримки вітчизняного бізнесу [6]:

1. Мікрогранти для створення власного бізнесу.
2. Гранти для розвитку переробного підприємства.
3. Державне фінансування закладки саду.
4. Кошти для розвитку тепличного господарства.
5. Гранти на реалізацію стартапу, в тому числі у сфері інформаційних технологій (ІТ).
6. Гранти для ветеранів та членів їхніх сімей [7].

Отримати гранти можуть як підприємці-початківці, так і люди, що вже мають досвід ведення бізнесу.

1. Мікрогранти для створення власного бізнесу. Отримати грантові кошти можуть фізичні особи, що зобов'язуються зареєструвати бізнес, діючі підприємці чи юридичні особи, які:

- не зареєстровані та не провадять свою діяльність на тимчасово окупованих територіях України;
- не ведуть діяльність на території держави-агресора;
- до них не застосовуються санкції;
- не мають відкритого провадження у справі про банкрутство;
- не притягнені до відповідальності за корупцію;
- не мають заборгованості перед бюджетом [6].

Мікрогранти для створення власного бізнесу надаються у таких межах:

- 50–150 тис. грн за умови працевлаштування одного працівника;
- 150–250 тис. грн за умови працевлаштування двох працівників.

Кошти гранту можна використати на фінансування таких потреб:

- придбання устаткування, необхідного для здійснення господарської діяльності отримувачем, яке не можна відчужувати до повного виконання умов договору про надання мікрогранту на створення або розвиток власного бізнесу (100% від розміру отриманого гранту);
- придбання ліцензійного програмного забезпечення, свійських тварин та птиці, багаторічних культур, саджанців, насінневого матеріалу, сировини, матеріалів, товарів та послуг, пов'язаних з реалізацією бізнес-плану (загалом не більше 50% вартості гранту);
- закупівля сировини та матеріалів (не більше 50% отриманого гранту);
- орендна плата за нежитлове приміщення (якщо така орендна плата становить не більше 25% отриманих коштів);
- лізинг обладнання (крім автомобілів, мотоциклів та інших транспортних засобів особистого користування й не більше 10% отриманих коштів);
- рекламні послуги (не більше 10% отриманих коштів);
- оплата франчайзингу (100% від розміру отриманого гранту).

Механізм та умови використання гранту є такими [7]:

- 1) грант можна використати лише у безготівковій формі шляхом перерахування коштів на рахунок продавця чи надавача послуг;
- 2) період, протягом якого мають бути використані кошти гранту, – 6 місяців з дати його отримання;

3) до уповноваженого банку подаються документи, що є підставою для оплати (договір, рахунок, квитанція, накладна).

Механізм отримання гранту на створення або розвиток власного бізнесу зображено на рис. 1 (за даними [7]):

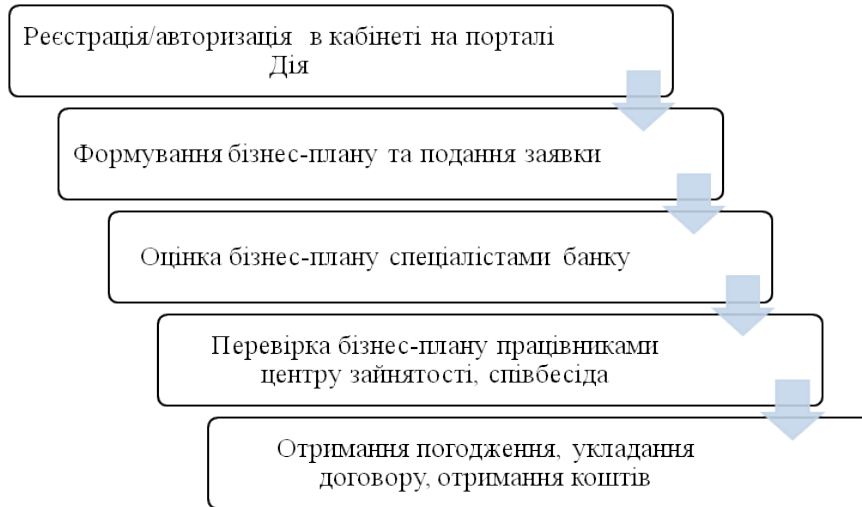

Рис. 1. Механізм отримання гранту на створення або розвиток власного бізнесу

У разі невиконання умов гранту грантоотримувач зобов'язується повернути різницю між фактично використаними коштами гранту та фактично сплаченими податками та зборами до державного бюджету під час упровадження проєкту.

2. Гранти для розвитку переробного підприємства. Ця програма уряду України передбачена для громадян або суб'єктів господарювання, які бажають створити чи розвивати переробне підприємство.

Згідно з умовами надання гранту, заяву на розвиток переробного підприємства можуть подати такі отримувачі:

- резиденти України та фізичні особи-підприємці (ФОП);
- суб'єкти господарювання, що мають статус юридичної особи, кінцевими бенефіціарами яких є резиденти України;
- суб'єкти господарювання, які на дату звернення не перебувають та не здійснюють діяльність на тимчасово окупованій території України чи на територіях, на яких ведуться бойові дії;
- не здійснюють діяльність на території держави-агресора;
- не займаються виробництвом та продажем зброї, підакцизних товарів відповідно до видів діяльності;
- не є кредитними установами, страховими установами, інвестиційними та приватними пенсійними фондами, учасниками ринку цінних паперів, ломбардами за видами економічної діяльності;
- які не віднесені до юридичних чи фізичних осіб, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції);
- щодо яких не відкрито провадження у справі про банкрутство, які не визнані банкрутом і не перебувають у процесі ліквідації;

- які не мають заборгованості перед бюджетом;
- які не притягалися до кримінальної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення.

Грантоотримувачем може бути фізична особа, яка має намір розпочати комерційну діяльність та зобов'язується зареєструватись як підприємець або створити юридичну особу у разі позитивного рішення про отримання гранту. Сума гранту, що надається одному суб'єкту господарювання, становить не більше 8 млн грн.

Гранти надаються на умовах співфінансування з бенефіціаром у такому співвідношенні:

- для перших 1000 грантів, рішення про надання яких було прийнято, до 70% вартості проєкту – за рахунок грантів, не менше 30% – за рахунок коштів бенефіціара (власних або кредитних), але не пізніше 01.07.2023 року;
- для всіх наступних грантів, рішення про надання яких було прийнято, до 50% вартості проєкту – за рахунок грантів, не менше 50% – за рахунок коштів грантоотримувача (власних або кредитних) [7].

Внесок власних (не кредитних) коштів грантоотримувача має становити не менше 20% вартості проєкту.

Реципієнт може отримати лише один грант: або на створення нового переробного підприємства, або на збільшення потужності існуючого переробного підприємства.

Механізм отримання гранту на створення або розвиток переробних підприємств зображено на рис. 2 (за даними [7]):

У разі отримання гранту у реципієнта виникають такі зобов'язання перед державою:

- створення до 25 робочих місць;

Рис. 2. Механізм отримання гранту на створення або розвиток переробних підприємств

- здійснення діяльність не менше трьох років;
- сплата податків до бюджету, в тому числі за прийнятих працівників.

Рішення про погодження гранту ухвалюється Міністерством економіки на підставі переліку висновків уповноваженого банку, який охоплює оцінку бізнес-плану, проведення співбесіди та вивчення результатів перевірки ділової репутації грантоотримувача.

3. Державне фінансування закладки саду. За цією програмою аграрії мають отримувати від

140 000 до 400 000 гривень за 1 га саду, але для цього необхідно мати у власності або орендувати землю (не менше ніж на 7 років) площею від 1 до 25 га.

Наразі передбачається підтримка створення 10 тисяч гектарів садів в Україні. Держава співфінансуватиме створення саду спільно з суб'єктом господарювання. Грант виділяється у розмірі 70% вартості проекту, 30% мають становити кошти грантоотримувача. Критерії для створення чи розвитку садівництва такі (рис. 3, за даними [8]).

Рис. 3. Критерії створення садівництва

Юридична або фізична особа – підприємець може залучити грант на площу від 1 до 25 га. Обов'язковою умовою участі є створення робочих місць – постійних та сезонних. Кількість таких працівників з урахуванням культур насаджень подано в табл. 1 (за даними [8]).

Для отримання коштів необхідно подати заявку та бізнес-план свого проекту через сайт Дія. У разі отримання позитивного рішення про надання гранту заявник має 5 днів для укладення договору оферти з уповноваженим банком та відкриття рахунку. Після цього протягом 30 днів він має зарахувати на цей рахунок свою частку фінансування. Суб'єкт господарювання відразу зможе вільно використовувати ці кошти, оплачуючи всі рахунки, пов'язані з проектом.

Якщо заявнику відмовлено у гранті, він може виправити зазначені у висновку недоліки та подати повторну заявку.

У разі невиконання умов гранту грантоотримувач повинен буде повернути різницю між фактично використаними бюджетними коштами та фактично сплаченими податками та зборами. Також у разі нецільового використання коштів фінансова підтримка програми анулюється.

4. Кошти для розвитку тепличного господарства. Відповідно до програми, грант на теплицю можуть отримати ФОП та юридичні особи, які мають землю або право користування нею не менше 7 років. Держава компенсує до 70% вартості будівництва теплиці, а 30% фінансування вносить отримувач гранту, причому ці кошти можуть бути як

Штатна чисельність постійних та сезонних працівників відповідно до насаджень

Культура	Кількість працівників на 25 га, постійні/сезонні, осіб	Площі посадок на 2022–2023 роки, га
Яблуня	6/250	1450
Груша	6/250	200
Вишня	6/250	880
Черешня	6/250	300
Слива	6/250	300
Персик	6/250	50
Абрикос	6/250	50
Обліпіха	6/250	50
Фундук, волоський горіх	5/125	2430
Лохина та чорниця	10/375	2790
Виноград	10/250	250
Суніця садова	10/425	780
Порічка	10/375	50
Ожина	10/375	50
Агрис	10/375	50
Смородина	10/375	120
Малина	10/375	200
Разом	–	10000

власні, так і кредитні. Площа теплиць має становити до 2,4 га, на їх будівництво відведено один рік. Крім того, доступні гранти на будівництво модуль-

ної теплиці орієнтовною площею 2 га (0,4–2,4 га) за типовим проектом. Критерії для створення теплиці подано на рис. 4 (за даними [8]).

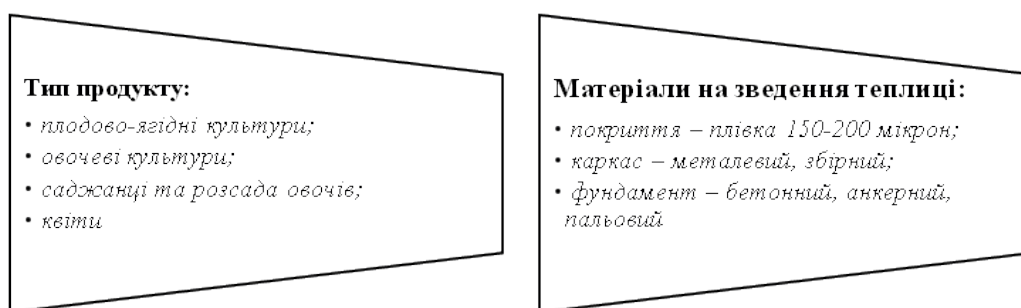

Рис. 4. Критерії для створення тепличного господарства

Розмір теплиць може варіювати за такою градацією: від 0,4 до 0,6 га (сума гранту – 2 млн грн); від 0,8 до 1,2 га (3,5 млн грн), від 1,6 до 2,4 га (7 млн грн). Серед зобов'язань заявника – забезпечити модульну теплицю джерелом водозабору та зрошення, а також створити як мінімум 14 постійних робочих місць на 1 га теплиць [8].

Для отримання коштів необхідно подати заявку та бізнес-план свого проекту через сайт Дія. У разі отримання позитивного рішення про надання гранту заявник має 5 днів для укладення договору оферти з уповноваженим банком та відкриття рахунку. Після цього протягом 30 днів він пови-

нен зарахувати свою частку фінансування на цей рахунок.

Уповноважений банк протягом трьох років контролює: стан будівництва модульної теплиці – один раз на квартал, стан виконання діяльності – один раз на півроку.

5. Грант на реалізацію стартапу, у тому числі у сфері ІТ. Упровадження програми грантових інвестицій в ІТ-стартапи дозволить розробникам технологічних продуктів залучати фінансування для відкриття і розвитку бізнесів у сфері високих технологій. Для реалізації цього проекту можна отримати від 750 000 – 3 500 000 грн. Основний

фокус Наразі вітчизняні стартапи переважно сфокусовані на підтримці сектору military-tech (miltech). Проте навіть під час війни міжнародні грантові фонди цікавляться й іншими сегментами української ІТ-індустрії.

Умови надання грантових коштів у цьому сегменті програм підтримки вітчизняного бізнесу є такими:

1) у рамках проекту фінансується реалізація ІТ-стартапів на різних етапах – від ідеї до готового життєздатного продукту;

2) для стартапів Фонд розвитку інновацій надає грант від 750 тис. до 3,5 млн грн (залежно від стадії реалізації) з чіткими вимогами до кількості залучених працівників, а Фонд інвестицій – поворотну фінансову допомогу обсягом 3,5 – 8,0 млн грн;

3) обов'язок грантоотримувача – сплатити податки та єдиний соціальний внесок у розмірі 50% отриманого гранту протягом двох років та створити не менше 5 робочих місць.

Фінансова підтримка надається за умови відповідності таким умовам [6]:

- відповідність суб'єкта господарювання кваліфікаційним вимогам, передбаченим положеннями Фонду інновацій;

- створення робочих місць (найм працівників та/або залучення гіг-спеціалістів) у кількості, визначеній у договорі про отримання гранту;

- орієнтація на зовнішній ринок;

- набуття статусу резидента Дія Сіті (для стартапів, які отримують 3,5 – 8,0 млн грн конвертованої позики).

Заявку на участь у програмі необхідно подати через сайт Фонду розвитку інновацій. Після оцінки проєктів, яка здійснюється на конкурсній основі, приймається рішення про надання гранту.

Програма “Старт в ІТ” – це надання грантів на навчання українців за ІТ-спеціальностями. Отримати фінансування за цим напрямом можуть громадяни, які втратили роботу, перебувають у простої, у неоплачуваних відпустках, внутрішньо переміщені особи та громадяни, які бажають отримати нову професію у сфері ІТ. Механізм отримання гранту на реалізацію стартапу, у тому числі у сфері ІТ, такий (рис. 5, за даними [6]).

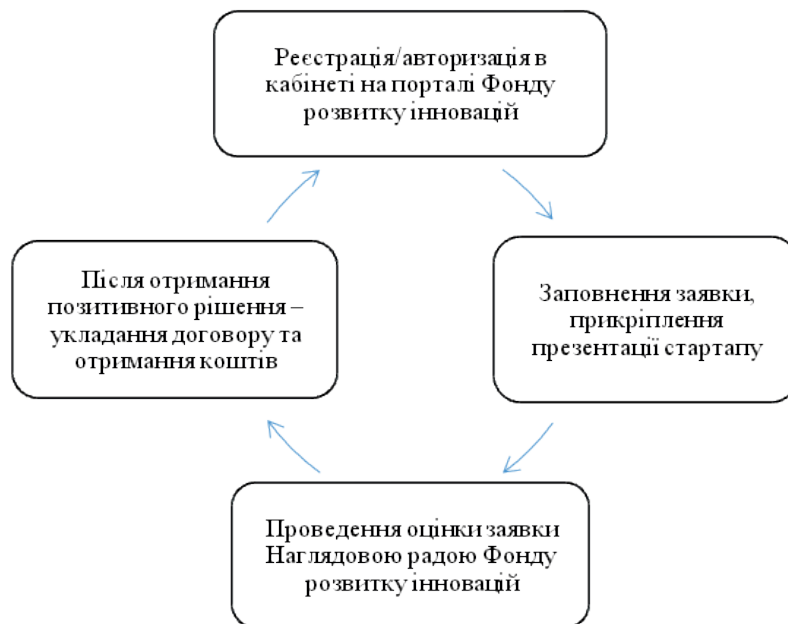

Рис. 5. Механізм отримання гранту на реалізацію стартапу

Після завершення навчання учасники зобов'язані не пізніше як за 30 днів працевлаштуватися за новою спеціальністю, відкрити ФОП або провадити незалежну професійну діяльність.

Важливим критерієм відбору проєкту для отримання грантових коштів є ступінь TRL (Technology Readiness Level), який характеризує готовність технології до впровадження. Виокремлюють такі рівні TRL (табл. 2, за даними [6]).

На початку реалізації проєктів з отримання фінансування грант на реалізацію могли отримати стартапи з TRL1, тобто на рівні простої ідеї. Про-

те зараз Фонд розвитку інновацій підтримує переважно компанії з TRL не нижче 6, тобто коли вже можна продемонструвати технологію, прототип. ІТ-компанії можуть отримати фінансування для всього, що потрапляє до так званої категорії Smart Money. Це може бути навчання та консультації національних або міжнародних експертів щодо налаштування бізнес-процесів, розробки стратегії розвитку, формування бізнес-плану, продажу, маркетингу. Також можна отримати ресурси для прототипування та тестування, дослідження конкурентів, тестування цільової аудиторії та ринку тощо.

Рівні TRL

Рівень	Опис рівня
TRL1. Рівень ідеї	Прагнення впровадження чогось нового, але відсутній чіткий план чи концепція
TRL2. Рівень досліджень	Старт дослідження ідеї та її можливостей
TRL3. Рівень доказу принципу	Теоретичне обґрунтування дієвості ідеї та прорахунок результатів її впровадження
TRL4. Рівень прототипу	Формування першого прототипу ідеї
TRL5. Рівень демонстрації	Демонстрація роботи прототипу та його можливостей
TRL6. Рівень повної демонстрації	Демонстрація роботи прототипу в реальних умовах
TRL7. Рівень системної інтеграції	Інтеграція ідеї з існуючою системою
TRL8. Рівень комерціалізації	Готовність до виробництва та організації збуту ідеї
TRL9. Рівень застосування у широкому масштабі	Ідея успішно працює, широко використовується та стає стандартом в індустрії

Яким буде подальший розвиток у сфері ІТ, звісно, залежить від військових дій на території України. Але й навіть у війну ІТ-компанії активно розвиваються і держава готова їм в цьому допомогати.

6. Грант для ветеранів та членів їхніх сімей [7]. Програма грантів створена для учасників бойових дій, людей з обмеженими можливостями, пов'язаними з війною, та членів подружжя (дружина, чоловік).

Субсидію може отримати ФОП або особа, яка має намір зареєструватися як ФОП у разі отримання позитивного рішення по гранту. Участь у програмі грантів неможлива для тих, хто:

- перебувають та ведуть діяльність на окупованій території рф чи білорусі;
- перебувають під санкціями;
- мають відкрите провадження у справі про банкрутство;
- зареєстровані як кредитні або страхові організації, інвестиційні або недержавні пенсійні фонди, учасники ринку цінних паперів і ломбарди;
- займаються валютною діяльністю, виробництвом або виготовленням зброї, підакцизних товарів;
- притягнуті до відповідальності за корупцію;
- мають державний борг.

Як було зазначено вище, основною умовою надання гранту є працевлаштування нових працівників, кількість яких залежить від суми гранту. Так, для отримання фінансування до 250 тис. грн подати заяву можуть лише ветерани й отримувач має створити одне робоче місце. Для отримання гранту до 500 тис. грн подати заяву може чоловік або дружина ветерана, при цьому слід створити два робочі місця. Подати заяву на грант до 1 000 000 грн може ветеран, який зареєстрований як ФОП від трьох років. Отримувач гранту має створити чотири робочі місця, два з яких повинні зайняти учасники

бойових дій та/або особи з інвалідністю внаслідок війни. Зазначимо, що у двох останніх випадках кошти надаються на умовах співфінансування: програма покриває 70% вартості проекту, а 30% становлять кошти грантоотримувача [7].

Кошти можна витратити на:

- торговельні меблі, обладнання та транспортні засоби;
- ліцензійне програмне забезпечення (до 50% коштів);
- сировину, матеріали, товари та послуги, необхідні для реалізації бізнес-плану, а також тварин чи саджанців для створення фермерського господарства (до 70% коштів);
- маркетингові та рекламні послуги (до 10% коштів);
- оренду нежитлового приміщення (до 25% суми коштів);
- оренду обладнання (до 30% коштів);
- лізинг техніки, крім власного транспорту (до 50% суми коштів);
- купівлю франшизи.

У разі погодження гранту грантоотримувач зобов'язаний:

- створити кількість робочих місць, що відповідає розміру гранту;
- провадити діяльність не менше трьох років;
- сплачувати податки.

Гранти для ветеранів та членів їхніх сімей надаються за таким самим механізмом, як і гранти на створення або розвиток власного бізнесу (див. рис. 1).

Отже, обов'язковою умовою грантового договору є створення протягом шести місяців із дати зарахування коштів на рахунок грантоотримувача певної кількості робочих місць (залежно від розміру гранту) та зайнятість на них осіб на повний робочий день з фондом оплати праці плати цим особам у розмірі не нижче встановленого законом міні-

мального розміру оплати праці за період не менше 24 місяців протягом 36 місяців (контроль відбувається на основі фактичної сплати податків).

У разі подання заяви дружиною або чоловіком підписати її мають обидва члени подружжя. Для цього їх необхідно скористатися електронним підписом.

Висновки. Сьогодні держава заохочує бізнес не зупинятися і продовжувати працювати на благо України в умовах воєнного часу. Яскравим прикладом є запуск грантової програми для відновлення або створення власного бізнесу, розвитку підприємництва та навчання спеціалістів, потрібних на ринку праці.

Однією з наймасштабніших стала програма державних грантів «Робота, яка стартувала 01.07.2022 року. Вона спрямована на стимулювання підприємницької діяльності, а її основною вимогою є створення робочих місць. У 2023

році на цю програму Урядом виділено 1,8 млрд грн. Зазначена грантова програма складається з шести різних грантів: 1) для будь-якого мікробізнесу; 2) на розширення або створення переробних підприємств; 3) на посадку садів; 4) на будівництво нових теплиць; 5) для ІТ-стартапів; 6) для ветеранів та членів їхніх сімей. Вимогами до отримувачів грантів є відсутність підприємницької діяльності на тимчасово окупованих територіях і в РФ, неналежність до підсанкційних осіб, відсутність процедур банкрутства та боргів перед державою.

Перспективами подальших авторських пошуків і розробок у цьому напрямі є дослідження спеціальних інструментів реалізації державної політики, за допомогою яких здійснюється фінансування заходів, спрямованих на підтримку бізнесу в умовах війни та повоєнного відновлення економіки.

Список використаних джерел

1. Дикань В., Фролова, Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>
2. Кобеля-Звір М. Я. Використання грантових інструментів державної програми підтримки підприємництва «Робота для посилення конкурентоспроможності бізнесу на прикладі ММСП: перспективи і труднощі. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-5>
3. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 3–11. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11)
4. Пілевич Д. Державна підтримка малого бізнесу в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3 (27). С. 110–122. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-110-122](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-110-122)
5. «Робота. Портал державних послуг Дія. URL: <https://erobota.diaa.gov.ua/> (дата звернення: 15.12.2023).
6. «Робота: гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=94321ef8-1418-479c-a69f-f3d0fdb8b977&title=Robota-GrantiVidDerzhaviNaVidkrittiaChiRozvitokBiznesu> (дата звернення: 20.12.2023).
7. Грант для ветеранів та членів їхніх сімей. Портал державних послуг Дія. Бізнес. URL: <https://business.diaa.gov.ua/marketplace/finansuvanna/grant-programs/592005be-82a8-40ad-b4d2-c9b38ae6b0ee> (дата звернення: 15.12.2023).
8. Гранти для тепличного господарства. URL: <https://minagro.gov.ua/pidtrimka/nadannya-grantiv-dlya-stvorennya-biznesu/granti-dlya-teplichnogo-gospodarstva> (дата звернення: 28.12.2023).

References

1. Dykan, V., & Frolova, N. (2022). Napriamy ta instrumenty derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Ukraini u voiennyi chas [Directions and tools of state support for the development of small and medium-sized businesses in Ukraine during wartime]. *Economika ta suspilstvo – Economy and Society*, 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56> [in Ukrainian].
2. Kobelya-Zvir, M. Ya. (2023). Vykorystannia hrantovykh instrumentiv derzhavnoi prohramy pidtrymky pidpriemnytstva yeRobota dlia posylennia konkurentospromozhnosti biznesu na prykladi MMSP: perspektyvy i trudnoshchi [Use of grant instruments of the state program of support for erobot entrepreneurship for strengthening the competitiveness of business on the example of MSME: prospects and difficulties]. *Economika ta suspilstvo – Economy and Society*, 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-5> [in Ukrainian].
3. Melnyk T. Yu. (2022). Derzhavna pidtrymka ta stymuliuвання rozvytku biznesu v Ukraini pid chas dii voiennoho stanu [State support and stimulation of business development in Ukraine during martial law].

Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration, 2 (100), 3–11. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11) [in Ukrainian].

4. Pilevych, D. (2022). Derzhavna pidtrymka maloho biznesu v Ukraini [State support for small business development in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 3 (27), 110–122. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-110-122](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-110-122) [in Ukrainian].

5. yeRobota. Portal derzhavnykh posluh Diya [eRobota. Diia public services portal]. *erobota.diia.gov.ua*. Retrieved December 15, 2023 from <https://erobota.diia.gov.ua/> [in Ukrainian].

6. yeRobota: hranty vid derzhavy na vidkryttia chy rozvytok biznesu. [eRobota: Grants from the state for opening or developing a business]. *www.me.gov.ua*. Retrieved December 20, 2023 from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=94321ef8-1418-479c-a69f-f3d0fdb8b977&title=Robota-GrantiVidDerzhaviNaVidkryttiaChiRozvytokBiznesu> [in Ukrainian].

7. Hrant dlia veteraniv ta chleniv yikhnikh simei [Grant for veterans and their family members]. *business.diia.gov.ua*. Retrieved December 15, 2023 from <https://business.diia.gov.ua/marketplace/finansuvanna/grant-programs/592005be-82a8-40ad-b4d2-c9b38ae6b0ee> [in Ukrainian].

8. Hranty dlia teplychnoho hospodarstva [Grants for greenhouse farming]. *minagro.gov.ua*. Retrieved December 28, 2023 from <https://minagro.gov.ua/pidtrimka/nadannya-grantiv-dlya-stvorennia-biznesu/granti-dlya-teplichnogo-gospodarstva> [in Ukrainian].

O. M. Motuzka,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department,
Department of Management, Marketing and Public Administration,
E-mail: ommotuzka@nasoa.edu.ua
ResearcherID: K-6501-2018,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9028-6994>;*

V. V. Parkhomenko,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Finance and Economics,
E-mail: pviktoria@ukr.net
ResearcherID: K-6375-2018,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9321-4125>;
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

The State Support of Grant Activities in Ukraine

The notion “grant project” is elaborated on, with investigating the types of state support to grant activities in Ukraine. It is argued that the number of grant programs in Ukraine has been constantly increasing. This type of targeted financing can be received as part of national initiatives and from private companies or international organizations.

It is substantiated that the importance of grants in the war and postwar time will be rising, which is quite logical given the increasing scopes and complexity of problems in economic and social sphere. Grants offer a good way of facing these problems: the competitive approach allows for selecting the best, the most promising and productive entrepreneurs capable to achieve the goals in an efficient manner. The number of potential donors and funds allocated for them continue growing. It should be noted that grants are a conventional and widespread practice of funding in EU. It means that businesses have to carefully consider this potential channel of funding.

The following programs for support of Ukrainian business were implemented in IV quarter 2023: micro-grants for creating one’s own business; grants to operate a processing factory; funds to operate a greenhouse facility; grants for a startup; grants for veterans and their family members. The peculiarity of each of the above programs are analyzed.

The program eRobota (eWork) launched 1 July, 2022 and aimed at stimulation of entrepreneurial activities and job creation proved to be a most ambitious one: its total funding in 2023 amounted to 1,800,000,000 UAH.

The principal requirements to grant recipients are highlighted: absence of business activities on the temporarily occupied territories and in the Russian Federation, not being a sanctioned entity, absence of bankruptcy procedures and debts to the state. The overwhelming majority of recipients got micro-grants that were invested in acquisitions of equipment required for business operation. The most demanded sectors where

grant recipients operate are wholesale and retail trade, repair of automobile vehicles, temporary accommodation and meals, manufacturing industry, medical and social aid.

Key words: *grant project, grant recipient, support to business, eRobota, IT startup.*

Бібліографічний опис для цитування:

Мотузка О. М., Пархоменко В. В. Державна підтримка грантової діяльності в Україні. *Статистика України*. 2023. № 3–4. С. 128–137. Doi: 10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.11

Bibliographic description for quoting:

Motuzka, O. M., Parkhomenko, V. V. (2023). Derzhavna pidtrymka hrantovoi diialnosti v Ukraini [The State Support of Grant Activities in Ukraine]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 3–4, 128–137. Doi: 10.31767/su.3-4(102-103)2023.03-04.11